

povinnosť v záujme spoločného boja poukázať na takéto slabosti, tak ako to robila aj predtým v súvislosti s použitím slovenských oddielov na frontoch. 137

Ešte raz som vyslanca ubezpečil, že sme si naprosto istí víťazstvom a že sa situácia na východe určite zvládne.

Pán Černák sa rozlúčil s poznámkou, že moje informácie ho veľmi uspokojili.

Týmto prostredníctvom pána štátneho sekretára sekretariátu ríšskeho min. zahraničia na vedomie pánu ríšskemu ministrovi zahraničia.

Hencke v. r.

SÚA Praha. Auswärtiges Amt Berlin (Zahraničný úrad Berlin), 20/372503—372504. Fotokópia strojopisného prepisu. (Z nemčiny preložila HT.)

38

1944, január 19. [Londýn.] — Depeša ministra dr. H. Ripku vyslancovi dr. J. Kopeckému v Ženeve so správou prezidenta Beneša o výsledkoch rokovania v Moskve určenou odbojovým skupinám na Slovensku.

Prosím, predejte našim na Slovensku tuto zprávu.¹

1. Jednání v Moskvě, podpis smlouvy a rozhovory se všemi vedoucími sovětskými činiteli mne naplno uspokojily. Ve všech zásadních otázkách, týkajících se zabezpečení republiky, Rusové nás budou podporovati a pokud se jich samých týče, zaujímají v našich mezinárodních věcech stanovisko naprosto kladné. Týká se to plného uznání samostatné předmnichovské republiky, tj. našich předmnichovských hranic, uskutečnění společné hranice čs.-sovětské na Podkarpatské Rusi, provedení transferu provinilého menšinového obyvatelstva z republiky v největším možném rozsahu, plný respekt naší suverenity a žádné vměšování se do úpravy vnitřních našich poměrů.

2. V Teheránu² bylo docíleno pevné dohody o těchto zásadách.

a) Je plná dohoda mezi Sovětským svazem, Velkou Británií a Spojenými státy, že bude prováděna loyální, přátelská a společná politika po dobu války, pro společné sjednání příměří a pro trvalou spolupráci v době míru. Buďte ujištěni, že k roztržce mezi nimi už nedojde, válka bude vedena až do konce společně a na plno vyhrána.

b) Budou učiněna opatření proti možnosti opakování se německé agrese. Německo bude odzbrojeno, územně zeslabeno a drženo trvale zeslabené. Někteří se domnívají, že bude nutno je rozdělit. Rozhodnuto to dosud není.

c) Učiněny závazky pro spolupráci všech spojenců pro dobu poválečnou. Bude zřízen nový světový bezpečnostní systém, jehož se všichni spojenci účastní a jehož vedení budou mít v rukou velmoci anglosaské a Rusko.

¹ Zpráva už zřejmě nezastihla spojku, která přinesla do Ženevy zprávy, které Kopecký oznámil do Londýna v prvej polovici januára 1944 alebo sám alebo cez „majora Karla“. Medzitým však 17. 1. 1944 prišli do Ženevy dvaja noví poslovia, jeden z Bratislavy, druhý z Prahy (AMZV Praha, depeše došlé, 1944, čís. 188, Žen. 54, z 19. 1. 1944). Kopecký im dal tiež cirkulárnu depešu ministerstva zahraničných vecí z 19. a 24. 1. 1944. (Viď pozn. 1 k dokumentu čís. 39).

² Ide o teheránsku konferenciu hláv troch spojeneckých veľmocí, ktorá sa konala v dňoch 28. 11.—1. 12. 1943 za účasti Stalina, Roosevelta a Churchilla.

3. V Sovětském svazu je tendence provádět po válce politiku slovanskou v tom smyslu, že musí přestat podceňování a vykořisťování národů slovanských, které ve vzájemné spolupráci mohou se nadíti nové lepší budoucnosti a mohou se navzájem zajistit společně proti Drangu nach Osten nové agresí německé. Předpokládá to u Slovanů demokratickou úpravu vnitřních věcí a vyplývá z toho nezbytnost odstranění feudálních režimů, hlavně v Polsku. Také Maďarsko bude zdemokratizováno a potrestáno stejně jako Německo.

4. Pro spolupráci s námi neklade SSSR žádných podmínek. Uznává loyálnost politiky republiky vůči němu v celé době předválečné a věří, že náš národ se staví cele a upřímně za politiku dohody, která je vyslovena v naší smlouvě. Je to ostatně vyvrcholení snah, které buditelé v českých i slovenských zemích v nejtěžších dobách naší historie pěstovali. Sovětský svaz věří, že republika zůstane demokratickou, pokrokovou, sociálně spravedlivou a proto má jediný zájem: Aby republika v jednotě a klidu co nejrychleji provedla nezbytné reformy ústavní, správní, hospodářské a sociální, jichž budou vyžadovati nové poválečné životní podmínky a mohla zase býti prvním, dobře organizovaným a prosperujícím státním celkem ve střední Evropě. Jakého dosahu tyto reformy budou, bude záležet výlučně od vůle většiny národa a celkových poměrů evropských; nejedná se o žádné zkomunizování státu, nýbrž o pokrokovou úpravu poměrů hospodářských a sociálních. Sovětský svaz od nás nežádá ničeho zvláštního. Naše politika bude prostě politikou naší demokratické většiny. Dohodli jsme poválečnou spolupráci hospodářskou, připravili jsme podrobnou dohodu vojenskou ohledně příštího našeho zbrojení, sjednocení vojenské doktriny, normalizace zbrojení a vzájemné všeobecné vojenské výpomoci.

5. Jednal jsem velmi podrobně se zástupci našich komunistů v Moskvě a jsem ovšem ve stálém styku a spolupráci s našimi komunisty zde v Anglii. Všichni stojí na půdě republiky, jdou s presidentem a vládou a vlastenecky spolupracují. Jakmile ve chvíli pádu Německa bude lze jmenovati novou vládu v dohodě s našimi všemi doma v republice, vstoupí do ní i komunisté. Jsme za jedno i s komunisty, že počet stran doma se zredukuje na tři, na levici, střed a konzervativce a že na řadu let bude v republice po válce zachována národní fronta, ovšem bez všech fašistů a všech českých a slovenských provinilců. Žádám proto naléhavě komunisty na Slovensku i v českých zemích, aby v tomtéž duchu se účastnili domácích osvobozeneckých prací společně s ostatními skupinami a připravovali společně s nimi jednotný převrat. Je nutno připravit harmonické soustředění všech složek naroda pro nejtěžší dobu konečných bojů, pro přechodnou periodu poválečnou a pro kladení základů nové republiky. Pro tyto těžké a složité úkoly je třeba jednoty, neboť jenom tak je zmůžeme k dobru všech občanů republiky. Podrobné další instrukce a výklady k tomu ještě obdržíte.³

³ Tieto ďalšie inštrukcie a výklady nasledovali v priebehu marca 1944. Boli súčasne odpoveďou na ďalšie dotazy a zprávy, ktoré medzitým prišli zo Slovenska a z českých zemí cestou diplomatických depeší dr. J. Kopeckého zo Ženevy (viď AMZV Praha. Depeše došlé. Zen. 146—149. 151—152, 157—160, 162—165 a 183).

Prvá časť týchto odkazov bola odoslaná 16. marca 1944 a má dva oddiely — do českých zemí a na Slovensko, pričom na Slovensko sa mali odkázať aj obecněji: pasáže z inštrukcií určených pre české rezistenčné skupiny. Minister zahraničia oznamuje stanovisko prezidenta Beneša. V odkaze do českých krajín o. i. hovorí: „Zrejme jest důležité, aby nikdo z důležitých politických činitelů republiky a také z bývalých vysokých úředníků, vyslanců atd. se nedal ke spolupráci s nimi (t. j. s Němci — pozn. V. P.) zlákat. Každý z nich, jakož i kdokoli jiný, kdo přijme od nich nějakou odpovědnou funkci, musí si býti vědom toho, že žádná spolupráce s Němci nemůže býti ničím po této válce omluvena. Nejde jen o to, že Němci se o to snaží proto, aby vyvolali v mezinárodní veřejnosti dojem, že snad část národa se s dnešním stavem smiřuje a s nimi jde a že doufají, že by tak mohli i při své porážce docílit toho, aby jim naše země zůstaly zachovány. Ale jde o to, že každý, kdo se dnes spolupráce s Němci účastní, připravuje morální a politický rozvrat u nás po válce, nebo alespoň jeho možnost zvyšuje. Je s tohoto hlediska v zájmu věci, aby těch, kteří budou musít být vylikvidováni, bylo co nejméně a aby se národ nevyčerpával po válce dlouho souzením vinníků a vnitřním bojem o likvidaci zrady a kolaborantství. Pevné trvání v zásadním odporu k Němcům toto nebezpečí uvede na minimum.

3. To neznamená ovšem, že bychom nechceli, aby byly zachráněny životy a svoboda jednotliv-

6. Dohodu s Polskem chce SSSR i my. Poláci se mají zřici území, které obsadili za Curzonovou linií po válce s Ruskem v r. 1921. Rusko se však nechce vměšovat do jeho vnitřních poměrů, bude pomáhat Polsku k získání územních kompenzací od Německa, ale žádá, aby Polsko bylo opravdu demokratické a vůči Rusku přátelské. Právě jsou v proudu rozhodující jednání s Poláky, od jejichž výsledku závisí, zda se dohoda přiblíží anebo už hned uskuteční. My k tomu pomáháme a Amerika i Anglie činí nátlaky na Poláky, aby dohodu navrhovanou Ruskem přijali.

7. O Slovensko, doufám, sporů a nesnází nebude. Nebudeme se hádat ani o otázku národa, ani o otázku decentralizace. Nic nesmí být nikomu násilím vnučováno. Naproti tomu bude se žádat jasná, klidná a rozvázná diskuse a podřízení se většině. Podrobnosti sdělím ještě později.

8. Podepsání smlouvy a cesta do Moskvy naši mezinárodní situaci neobyčejně posílila a celou naši práci vyvrcholila. Uznává se, že máme diplomaticky všechno

ců, trpících tak dlouho v koncentračních táborech, pokud tak lze docílit, aniž by se tím zadalo nekompromisní stanovisko celého národa vůči německým okupantům. Při tom jest třeba, aby — pokud lze k tomu s české strany přispěti — *se tak dělo za naprosté solidarity vůči příslušníkům všech vrstev a všech politických směrů*. Ne tedy, aby někteří byli zachraňováni na účet obětí těch druhých, zejména těch, kteří se osvědčili jako nejlepší, nejobětavější, nejvlastenečtější příslušníci státu. Bylo by tudíž nutné pokládat vysvobozování příslušníků jedné strany na útraty druhých za čin, který po válce by byl také bedlivě zkoumán . . .

5. Pokud jde o provedení převratu a jmenování nové vlády hned při převratu, Vám v mnohém dává odpověď již poselství presidenta republiky ke Státní radě ze dne 3. února t. r. President počítá s tím, že v nové vládě bude ihned většina činitelů domácích ze zemí českých i ze Slovenska. Bude proto důležité, aby měl včas přehled o politických poměrech osobních i stranických doma. Z toho je vidno, jak je důležité, aby v rozhodné fázi správně fungovalo spojení mezi domovem a námi venku.

6. Velmi vítáme, že jest navázáno spojení se Slovenskem a že je tu spolupráce, která tak dlouho chyběla. Také to musí být udrženo za každou cenu, i kdyby na Slovensku došlo ke změně poměrů.

Část depeše, určenú na Slovensko, uvádíme v plnom znení: „1. Pokud se hodí, je třeba použít toho, co vzkazujeme do zemí českých, také na Slovensko. Velice důležitá je reakce slovenského lidu, kterou nám sdělujete, na poselství pana presidenta. Také je správný výklad, který dáváte výzvě k všeobecnému povstání. (Šlo o Šrobárov výklad — viz dokument čís. 56 zo 4. 4. 1944 — pozn. V. P.) Je ovšem třeba, aby se vše urychleně připravovalo. Slovensku v partyzánském boji, vzhledem k jeho geografické poloze, k terénu, blízkosti fronty, k částečnému jeho vyzbrojení atd. připadá zvlášť důležitá role a naskytají se mu velké možnosti a jest v jeho zájmu jich využití.

2. Pokud jde o úmysl změnit na Slovensku vládu v složení blížešim československým směrům, platí pro všechny, kteří by se takto angažovali, totéž, co bylo řečeno v tomto vzkaze do zemí českých. Není a nebude možno dávat pardon vinníku žádnému. Je třeba i na Slovensku držet stanovisko nekompromisního odporu k Němcům, i k režimu.

3. Materiál o Kosovi, Machovi a o rozkladu úředního aparátu tisovského režimu použijeme v rozhlase.

4. Další informace, jak si president, vláda a všichni činitelé zde v zahraničí představují konkrétně vývoj poměrů po zhroucení Německa, jak si představujeme zejména řešení hospodářských poměrů ve vztahu Slovenska k českým zemím a naopak, dáme v bližších zprávách, jakmile to vývoj situace umožní. (AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 856—859, Žen. 188—191.)

Druhá část odkazov do vlasti poslal minister Masaryk Kopeckému 29. 3. 1944. Vynímame z nich najpodstatnejšie pasáže: „Naše situace po návratu prezidentově z Moskvy je, možno říci, plně konsolidovaná. Na naše otázky hraniční je v celku názor jednotný a brzo začneme jednat o naše hraniční formule, které budou vloženy do podmínek příměří s Německem a Maďarskem. Zásadně žádáme předmnichovské hranice s možnými opravami a doplňky pozdějšími. Transfer menštinového obyvatelstva rovněž žádáme. Nevíme, jak se na konec války otázka položí, ale podle dosavadních jednání *zásadně* i tato otázka bude řešena příznivě. Nyní vypracováváme v Londýně celý konkrétní a praktický plán transferu, který Spojencům včas předložíme. O hospodářské pomoci se jedná na společné základně mezinárodní podle rozhodnutí konference v Atlantic City.

Dále se připravují zásady a plány pro potrestání vinníků, pro náhrady za rabování a ničení majetku, pro navrácení všech kulturních statků, které byly Němci ukradeny a odvečeny. Naše plány na hospodářské a finanční odškodnění budou úzce vázány na konfiskování majetku našich zrádných a transferovaných Němců.

Mezinárodně se pokládá naše pozice po poslední dohodě s Moskvou za definitivně upravenou, také vzhledem k tomu, že se Spojenými státy a s Anglií není obtíž, věci máme navzájem upraveny a v celku je mezi námi vše v podstatě v pořádku. Diplomatically se naše situace pokládá za silnou a pevnou, a všeobecně se potvrzuje, že jsme svou mezinárodní politiku dělali dobře.

Vedle jednání, o kterých jsme Vám psali po cestě do Moskvy, ještě dodáváme, že se jedná

140 vlastně hotovo, že jsme z menších států ve své práci pro dobu poválečnou nejdále a že jsme snad nejzkonsolidovanější. O naše otázky nezdá se býti už mezi spojenci žádného sporu. Je tudíž třeba jen jednoty a svornosti doma, jednotného pevného provedení převratu a stranické konsolidace ve smyslu nahoře uvedeném.

9. Na všeobecný útok proti Německu se všech stran počítejte od února. Přesné datum udat nelze. Na konec války se všeobecně počítá nejpozději letos na podzim. Jiní počítají s koncem války dříve. Záruky blíží dát nelze.

Děkuji za všechny poslední zprávy. Potěšily mne. Je vidět, že se vše sjednocuje a že to nakonec půjde všechno opravdu jednotně. Z Prahy máme zprávy také dobré, i tam to je jednotné. Pokud můžete, dělejte vše, abyste s Prahou byli ve spojení přímo, sjednotili se s ní a také nám dávali odtamtud všechny zprávy, které můžete obdržet. Šrobárovi za dobré zprávy a odpověď přátelsky děkuji a srdečně ho zdravím. Dr. E. Beneš.

Ripka.

AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 151—154 (Žen. 49—52). Nešifrovaný záznam (?) odoslanéj depeše. Strojopisný přepis.

se všemi třemi velmocemi — pro případ osvobození našich zemí po částech — o smlouvu o eventuelním postupu spojeneckých vojsk (zejména sovětských) — na naše území a o formě, postupu a podmínkách, jak se bude obsazené území předávat z rukou obsazujících armád do správy naší londýnské vlády.

Vláda nyní podrobně připravuje plány, návrhy, dekrety a vůbec dělá všeobecné přípravy pro dobu okamžitě po pádu Německa a Maďarska. Mluvil o tom prezident ve své řeči ve Státní radě, věci se nyní vládou v podrobnostech probírají a připravují. I zde v Londýně se soudí, že domácí vláda bude ustanovena z domácích lidí hned po pádu nepřátel na našem území. Kdy a jak odtud přijde domů prezident či někdo jiný — o tom uvažujte vy, uvažujeme o tom i my zde, a věc se prostě rozhodne podle okamžité nutnosti a potřeby doma.

Nepodceňovat zlý dojem a neblahý vliv každé koncese a každé služby, kterou kdokoli doma Němcům udělá. Proto služby Háchovy, služby jeho vlády a služby nějakých nových kolaborantů jsou prostě ničemné zločiny. Kdyby kdokoli jiný a nový podlehl nátlaku, o němž od prosince se z Prahy dovídáme a jež Němci podle Vašich zpráv na vás doma nyní dělají, aby svedli další vinníky ke kolaborantství, byl by to nyní v dnešní naší výborné mezinárodní situaci zločin ještě horší. Proto za žádnou cenu nepovolit! . . .

U nás, právě proto, že vnitřně jsme demokracií uchovali a byli jsme sražení v r. 1938 výlučně postupem ciziny a k tomu ještě ciziny tak zvané demokratické, musíme jednotu národa a pokrokovou, lidovou linii republiky okamžitě po pádu našich odpůrců obnovit, rychle organizovat a vnitřní silnou jednotící národní politikou udržet.

Ohledně operací vojenských:

a) Počítejte s určitostí, že operace vojenské na východní frontě se nezastaví letos vůbec. Útočná válka sovětská půjde bez zastávky dál, nyní patrně dál na Rumunsko a pak na západ do Baltických států a hlavně do Polska.

b) Invaze se plně připravuje, bude ohromná a podaří se. Jarní a letní měsíce letošního roku budou vojensky naprosto rozhodující pro celý výsledek války.

c) Bombardovací a letecká akce nepřestane, bude se zvyšovat a dojde ke svému vrcholu v době invaze.

d) Prezident nevyklučuje pád Německa v letních a snad jistě v podzimních měsících. Německo však naproti tomu vynaloží své opravdu poslední síly k tomu, aby docílilo prodloužení války až do zimy, očekávajíc nějaký zázrak, snad únavou Spojenců, snad možnost znovu se pokusit Spojence od sebe oddělit, a tak se v posledním zoufalém okamžiku ještě zachránit. —

Je to marné, podařit se to nemůže a nepodaří se to. (Tamtiež, čís. 916—918, Žen 204—206.)